Монгол Улсын Их Хурлын Төсвийн
байнгын хорооны 2023 оны 13
дугаар тогтоолын хавсралт

ТӨСВИЙН ТОГТВОРТОЙ БАЙДЛЫН ЗӨВЛӨЛИЙН ГИШҮҮНД НЭР ДЭВШИХ ТУХАЙ ХҮСЭЛТ

Товч удирдамж: Нэр дэвших тухай хүсэлт гаргахдаа энэхүү загварт асуусан асуулт, шаардсан мэдээлэл бүрийн доор /ард/ хариултаа үнэн зөв бичнэ. Компьютерын программ ашиглаж бичсэн хүсэлтийг цаасаар хэвлэж гарын үсэг зурах бөгөөд уг эх хувь, түүний хавсралт мөн Word-ын файлыг цахим шуудангаар тус тус Байнгын хороонд явуулна.

НЭГ. НЭР ДЭВШИГЧИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА, НИЙТЛЭГ ШААРДЛАГА

Д/д	Шалгуур үзүүлэлт
1.1	**Эцэг/эхийн нэр:** . . . *Гүнсэн* . . . **Нэр:** . . . . *Алтанзаяа* . . . .
1.2	**Нэр дэвших тухай хүсэлт гаргаж буй албан тушаал** . . . . *Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөлийн гишүүн* . . . . . .
1.3	**Иргэний харьяалал** Монгол Улсын иргэн мөн эсэх /тийм, эсхүл үгүй гэж бичих/. *Тийм* Монгол Улсаас өөр улсын иргэний харьяалалтай байсан эсэх /тийм, эсхүл үгүй гэж бичих/. . . . .*Үгүй* . . . .
1.4	**Хуулиар тусгайлан заасан шаардлагыг хангаж байгаа эсэх:** -эдийн засаг, санхүүгийн чиглэлээр магистр болон түүнээс дээш боловсролын зэрэгтэй байх; . . . . . *Хангаж байгаа - Нягтлан бодогч, эдийн засагч мэргэжилтэй, Удирдлагын доктор*. -сүүлийн зургаан жилийн хугацаанд улс төрийн намын гишүүнчлэлгүй, улс төрийн үйл ажиллагаа явуулаагүй байх; . . . . *Хангаж байгаа* . . . . -зээл, батлан даалт, баталгааны гэрээгээр хугацаа хэтэрсэн өргүй байх; . . . . *Хангаж байгаа* . . . . -хувь хүний ёс зүй болон нэр хүнд нь Зөвлөлийн үйл ажиллагаанд сөргөөр нөлөөлөхгүй байх; . . . . *хангаж байгаа*. . . . . -эдийн засаг, санхүүгийн чиглэлээр эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажил хийж, олон улсад нэр хүнд бүхий эрдэм, шинжилгээ судалгааны сэтгүүлд нийтлүүлсэн байх, эсхүл эдийн засаг, төсөв, мөнгөний бодлого, санхүү, татварын чиглэлээр мэргэжлээрээ 10-аас доошгүй жил ажилласан туршлагатай байх. Үүнд дараах мэдээллийг бичнэ. ● албан тушаалын нэр, ажлын газрын хаяг, ажилласан хугацаа (эрхэлсэн ажлыг хамгийн сүүлийнхээс нь эхлэн он дараалаар бичиж, тодорхойлно); ● удирдах албан тушаалтны нэр, холбоо барих мэдээлэл; ● хамтран ажиллаж байсан болон өөрийн удирдлагад ажиллаж байсан таваас доошгүй хүний нэр, холбоо барих мэдээлэл. ● эдийн засаг, санхүүгийн чиглэлээр эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажил хийж, олон улсад нэр хүнд бүхий эрдэм, шинжилгээ судалгааны сэтгүүлд нийтлүүлснийг нотлох баримт бичиг, нийтлэлийн хуулбар. *Эдийн засаг, Төсөв, Татварын онол, Татварын бүртгэл, Нягтлан бодох бүртгэл, Аудит .... чиглэлүүдээр нийтдээ 150 орчим ном, сурах бичиг, сургалтын гарын авлага, өгүүлэг, илтгэл зэрэг бүтээлүүдийг нийтийн хүртээл болгосны 80-аас дээш хувь нь*

татвартай холбоотой болно. Мөн улсын шинж чанартай татварын судалгааны ажлуудыг гүйцэтгэсэн.
Бүтээлийн жагсаалтыг хавсаргав.

№	Байгууллага	Үйл ажиллагааны чиглэл	Албан тушаал	Ажилласан хугацаа
1	ТМЗНийгэмлэг	Сургалт, судалгаа	ГЗ, ерөнхийлөгч	20 жил
2	Мандах их сургууль	Сургалт, судалгаа	Зөвлөх профессор	3 жил
3	МУИС-БС, ХС, ХҮДС	Сургалт, судалгаа	Багш, дэд профессор, профессор, тэнхмийн эрхлэгч, дэд захирал	23 жил
4	Нийслэлийн татварын алба	Татварын хуулийн хэрэгжүүлэлт	Татварын улсын байцаагч	4 жил

1. Introduction of VAT electronic system in Mongolia сэдвээр AOTCA- 2017 International conference. Plippinise. 2017–10-20 илтгэл тавьсан
2. Монгол улсын татварын орчны хөгжил сэдвээр AOTCA 2018 олон улсын татварын чуулган. Улаанбаатар. 2018-09-13 илтгэл тавьсан
3. “Tax moral and compliance- Mongolia update” сэдвээр AOTCA- 2019 International conference. Korea, Busan 2019–10-20 илтгэл тавьсан.
 Эдгээр илтгэлүүд англи хэлээр олон улсын хурлын материалд хэвлэгдсэн болно
4. Монгол улсын татварын тогтолцоо номыг Монгол, Англи, Япон хэл дээр хэвлүүлж AOTCA-ын хуралд оролцогчдод тараасан ба судалгаанд ашиглах маш сайн ном гэдгээр гадны эрдэмтэд талархал илэрхийлж байсан.

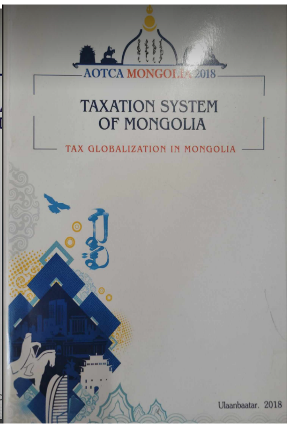

1.5

Мэргэжлийн өндөр мэдлэг, чадвар
Хүсэлт гаргагчийг эдийн засаг, төсөв, мөнгөний бодлого, санхүү, татварын чиглэлээр өндөр мэдлэг, ур чадвартайг нотлох онцлох 10 үйл ажиллагааг жагсаан (хамгийн сүүлийнхээс нь эхлэн он дараалаар) бичнэ. Үүнд дараах мэдээллийг бичнэ.
-үйл ажиллагааны нэр, эрхэлсэн газар, хугацаа;
-үйл ажиллагааны гол агуулга;
-үйл ажиллагааны үр дүн, түүний жишээ;
-үйл ажиллагааг удирдсан албан тушаалтны нэр, холбоо барих мэдээлэл;
-хамтран ажиллаж байсан болон өөрийн удирдлагад ажиллаж байсан таваас доошгүй хүний нэр, холбоо барих мэдээлэл;
. . . .
Мэргэжлийн мэдлэг, чадварыг илэрхийлэх зүйлүүдийг бүтээлийн болон боловсруулсан хууль, журмын буюу бусад жагсаалтаас харагдана. Нийтдээ хийсэн бүтээлүүд Монгол улсдаа сургалтад ашиглагдаж олны хүртээл болсон. Ялангуяа Татвар ба Татварын бүртгэл номууд татварын чиглэлийн бүхий л сургалтын гол гарын авлага болсон болно.

10 үйл ажиллагааны жагсаалт

№	Үйл ажиллагаа	Газар	Хэзээ	Агуулга	Үр дүн	Жишээ

1	Татварын мэргэшсэн хуульчдын сургалт	Хууль зүйн үндэсний төв	2023.05	Татвараар мэргэшсэн хуульчдыг бэлтгэх	40 хуульчдыг мэргэшүүлсэн	Татварын онол, ёс зүй, Татвар ногдуулалт хичээл
2	Тогтвортой хөгжилд татварын боловсролын үүрэг үндэсний зөвлөгөөн	Новотел зочид буудал	2022.05.26	СЯ, ТЕГ, БСШУЯ, МБ, БҮТ ... оролцогч талуудын оролцоотой	Татварын боловсролын үндэсний хөтөлбөр	4 бүлэг, тус бүр 4 зорилт бүхий хөтөлбөр
3	“Татварын ёс зүй” сэдэвт нээлттэй хэлэлцүүлэг “Татварын ёс суртахууны тухай ойлголт” илтгэл тавьсан	Монголын Үндэсний Худалдаа Аж Үйлдвэрийн Танхим	2022.04.12	Татварын ажилтны мэргэжлийн ёс зүй, татварын ёс суртахууны тухай болон татварын хуулийн хэрэгжилтийн	100 гаруй бизнес эрхлэгч нарын төлөөлөл оролцож, Татварын Ёс Зүйтэй Бизнес Эрхлэхүйг Төлөвшүүлье манлайлалд нэгдэхээ илэрхийлсэн	Монгол Улсад бизнесийн ёс зүй, шударга байдлыг бэхжүүлэх зорилгоор 2021 оны дөрөвдүгээр сард “Бизнесийн ёс зүйн төв”
4	Татварын албаны үйл ажиллагаанд ТМЗҮ дэмжлэг болох тухай онол, практикийн бага хурал	ТЕГ	2018.10.18	Татварын системд даяарчлагдаж буй өнөөгийн нийгэмд татварын мэргэшсэн зөвлөхийн үйлчилгээ, түүний үүрэг	Илтгэл 3-р байранд шалгарсан	ЭЗХАХБ-ийн болон олон улсын практик, чиг хандлага
5	АОТСА -ийн хурал https://www.facebook.com/watch/?v=275095566499085	Монгол улсад Шангрела зочид буудалд	2018-09-р сарын 12-15	Олон улсын татварын мэдээлэл солилцох харилцан туршлага судлах	Оролцогчийн тоо өсч буй Сүүлийн 4 жил илтгэл тавьж хэлцүүлсэн	2023 оны хурал “татварын хуулийн даган мөрдөлт, ёс зүй” сэдвээр
6	BEPS-Mongolia хурал	МУИС-ийн дугуй заал	2017-03-31	ТСГАШ 15 үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг таниулах	ТСГАШ -ийн ойлголтыг таниулсан	ТСГАШ гэж юу болох
7	ТМЗ-ийн чуулган	Жил бүр	Жил бүрийн товолсон хугацаанд	ТМЗҮ-ний хүрээнд тулгамдаж буй асуудлуудыг ярилцах	Асуудлуудыг тодорхойлж зөвлөмж, санал гарна	ААНОАТ-ын хуулийн хүндрэлтэй асуудал
8	Татварын хуулийг хэн сайн мэдэх вэ? тэмцээн	Жил бүрийн татвар төлөгчдийн өдрөөр	Жил бүрийн 5-р сарын 2-р долоо хоногт	Оюутан дунд татварын хуулийг таниулах	Татварын хуулиудын талаар мэдлэг, дадлага	Хуулийн мэдлэг тест, кейс, шторк хийх
9	Татварын бүртгэл олимпиад	Жил бүрийн товолсон газраа	10-р сард	Татварын хууль тогтоомжийн даган мөрдөлтийг сайжруулах	Татварын тооцоолол, бүртгэл, тайлагнал	Тест, нэгдсэн бодлогоор тайлан гаргана
10	Татвар хураах механизм - Бодлогын судалгаа	Нээлттэй нийгэм форум	2007	татвар хураах механизм,	татвар хураах механизм,	Монгол Улсад бүртгэлтэ

				татварын тогтолцоо, татвар хураалтын зохион байгуулалт, татварын тухай хууль, татварын бодлого, татварын албаны зардал, татвар хураалтын эрх зүйн орчин	татварын тогтолцоо, татвар хураалтын зохион байгуулалт, татварын тухай хууль, татварын бодлого, татварын албаны зардал, татвар хураалтын эрх зүйн орчинг судалсан	й нийт аж ахуйн нэгжийн 40 орчим хувь нь орлогын албан татварыг их бага хэмжээгээр төлдөг ба нийт татвар төлөгчдийн хоёр хүрэхгүй хувь нийт төлөгдөж буй орлогын албан татварын 96 хувийг бүрдүүлдэг байна.

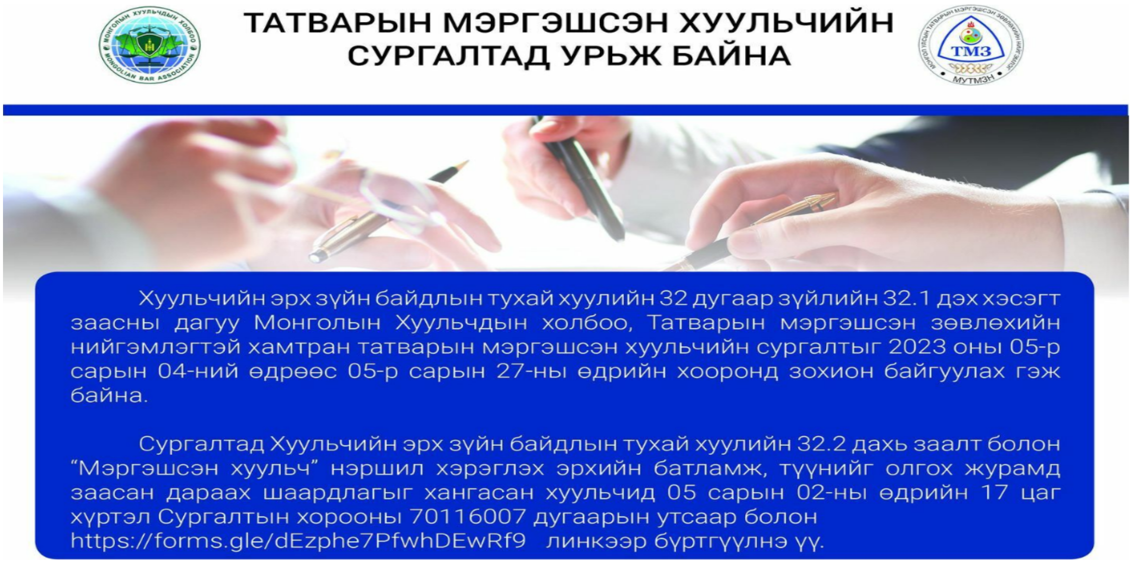

"Тогтвортой хөгжилд татварын боловсролын үүрэг" үндэсний анхдугаар зөвлөгөөн амжилттай болж өндөрлөлөө

Нийтэлсэн Г.ЦЭРЭНДУЛАМ | Ангилал МЭДЭЭ, МЭДЭЭ | Date 5 САР 26, 2022 | Сэтгэгдэл 0 СЭТГЭГДЭЛ

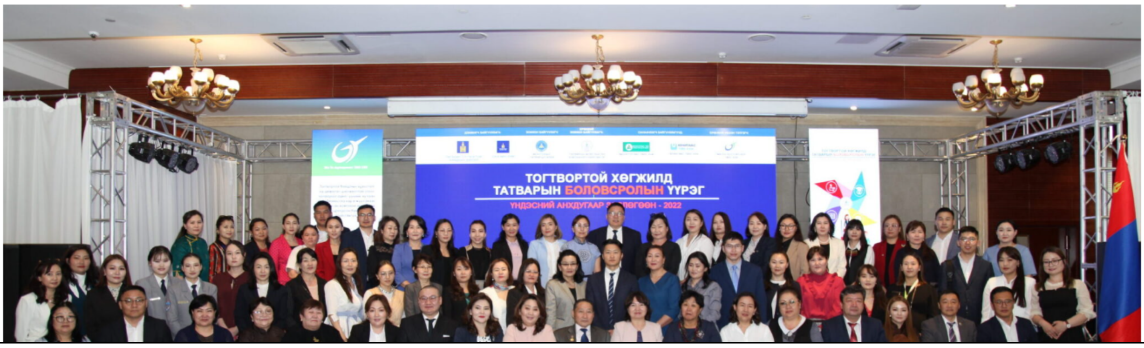

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ АГЕНТЛАГ
ТАТВАРЫН ЕРӨНХИЙ ГАЗАР

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

МТА

ӨРГӨМЖЛӨЛ

Эрхэм хүндэт Г.Алтанзаяа танаа

"Татварын албаны үйл ажиллагаанд татварын мэргэшсэн зөвлөх үйлчилгээ дэмжлэг үзүүлэх" чиглэлээр тулгамдаж буй асуудлыг онол, практик хослуулан оновчтой судалж, шинэчлэлийн бодлогыг тодорхойлох, боловсронгуй болгох, бүтээлч сэтгэлгээг хөгжүүлэх, шинэ санаа арга зүйг олон нийтэд сурталчлан таниулах **Онол, практикийн бага хурал**-д амжилттай оролцож **"ГУТГААР БАЙР"** эзэлсэн тул өргөмжлөл, мөнгөн шагналаар шагнав.

ТАТВАРЫН ЕРӨНХИЙ ГАЗАР

ДАРГА Д.ЗАНДАНБАТ

1. Линк https://www.facebook.com/MCPTAA/photos/beps-mongolia-2017-
2. https://www.facebook.com/convention.mn/
3. https://www.facebook.com/watch/?v=236306868945143
4. https://www.cpta.mn/%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B2%D0%B0%D1%80%D1%8B%D0%BD-%D0%B1%D2%AF%D1%80%D1%82%D0%B3%D1%8D%D0%BB-%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D0%BC%D0%BF%D0%B8%D0%B0%D0%B4%D0%BD%D1%8B-%D1%83%D0%B4%D0%B8%D1%80%D0%B4%D0%B0%D0%BC/
5. https://forum.mn/product/152173

1.6

Мэргэжлийн холбоо, байгууллагын гишүүнчлэлийн талаар

Эдийн засаг, төсөв, мөнгөний бодлого, санхүү, татвар гэх мэт чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг холбоо, байгууллагад гишүүн бол нэрлэн бичнэ.

-Мэргэжлийн холбоо, байгууллагын гишүүн болсон огноог бичнэ.

-Мэргэжлийн холбоо, байгууллагад эрхэлж байгаа албан тушаалын нэр, огноог бичнэ.

№	**Хаана, ямар байгууллагад хар,яалалтай болох**	**Албан тушаал, үүсгэн байгуулагч, гишүүн, дэмжигчийн аль нь болох**	Гишүүн болсон огноо
1	Татварын мэргэшсэн зөвлөхийн нийгэмлэг	Үүсгэн байгуулагч, Ерөнхийлөгч, Удирдах зөвлөлийн дарга	2004.12.23
2	Мэргэшсэн нягтлан бодогчдын институт	Гишүүн	1995.12.19

. . . .
. . . .
. . . .

1.7

Хэвлүүлсэн бүтээл болон олон нийтэд өгсөн мэдээлэл

-Өөрийн боловсруулсан, хянасан судалгааны ажил, ном, өгүүлэл, тайлан, шийдвэр, зөвлөмж зэрэг аливаа хэлбэрээр хэвлүүлсэн материал байгаа бол гарчиг, хэвлэсэн газар, огноог бичнэ.

Бүтээлийн жагсаалтыг хавсаргав

-Өөрийн харьяалагддаг байгууллагын нэрийн өмнөөс бэлдсэн, эсхүл бэлдэхэд оролцсон аливаа хууль тогтоомж, дүрэм, журам, шийдвэр, тайлан, зөвлөмж болон бусад материал байгаа бол түүнийг хэвлэсэн байгууллагын нэр, хаяг, огноо, гол агуулгыг бичнэ.

Жагсаалтыг хавсаргав

-сүүлийн таван жилийн хугацаанд хэлэлцүүлсэн лекц, илтгэл, нээлтийн үг зэрэг илтгэл, ярианы товч утга, огноо, газар, танилцах арга замыг бичнэ. Тухайн илтгэл, ярианы хуулбарыг хийх боломжгүй бол түүнийг зохион байгуулсан байгууллагын нэр, хаяг, илтгэл, ярианы огноо, товч утгыг бичнэ.

Жагсаалтыг хавсаргав

-сүүлийн таван жилийн хугацаанд хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэлд өгсөн ярилцлага, нийтлэлийг хамгийн сүүлийнхээс нь эхлэн жагсааж бичнэ. Ярилцлага, нийтлэлүүдийн огноог зааж, боломжтой бол ярилцлагын тэмдэглэл, дүрс бичлэг, нийтлэлийг хуулбарлан өгнө.

1. Тэнгэр ТВ. Зочны цаг https://www.youtube.com/watch?v=Q4q_vOzsyJY
2. Блүүмбэрг ТВ. bloombergtv.mn/post/46576/ Татварын хуулийн шинэчлэлийн хүрээнд ахиц, дэвшил гарах төлөвтэй байна
3. Блүүмбэрг ТВ. Зочны цаг 2022.04.26
4. Eagle ТВ. 2022.04
5. Блүүмбэрг ТВ. Зочны цаг 2021.09.09
6. Блүүмбэрг ТВ. Зочны цаг 2019.02.13, 2019.3.20
7. NTV ТВ. Ярилцлага 2019. 3-р сар
8. Блүүмбэрг ТВ. 2018 цаг. Зочны цаг 4 удаа
9. Eagle ТВ. 2018.
10. MNB.ТВ. 2018.08 - AOTCA хурал
11. Блүүмбэрг ТВ. 2017. 5 удаа
12. Блүүмбэрг ТВ. 2016. 6 удаа

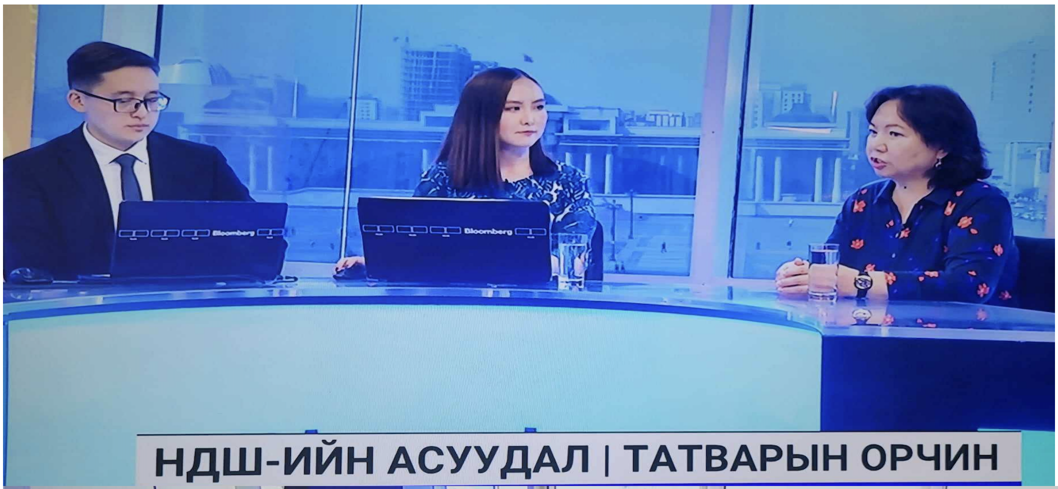

Жагсаалтыг хавсаргав

Ярилцлага, нийтлэл

1. Mongoltur.mn. https://mongoltur.mn/23760.html/ “Татварын ёс зүй” уулзалт хэлэлцүүлэг

Нийтэлсэн 2 жил өмнө 2022-04-13
Нийтлэлч **Админ**

2. Мөрч.mn https://murch.mn/2017/08/18/3333-2/
   Г.Алтанзаяа: Манайх энтрепренершип чиглэлийг барьж оюутнуудын бизнес сэтгэлгээг хөгжүүлнэ

3. Vip76.mn. https://vip76.mn/u/104
   1) Өршөөлөөс өмнө урт хугацааны төрийн татварын бодлоготой болцгооё
   2) Төр татвараа ногдуулж болно. гэхдээ...
   3) Дээд боловсрол хотхоноор хөгжих гээд байна уу, эсвэл хэн нэгний үзэл бодлоор хөгжих гээд байна уу
   4) Нягтлан бодох бүртгэл, татварын зөвлөхийн үйлчилгээний өнөөгийн байдал, цаашдын хандлага
   5) Хоёр хуулийг шинэчилсэнээр бизнес эрхлэгч, хөрөнгө оруулагчид таатай болно
   6) Хуулинд олон эргэлзээтэй асуудал байна
   7) Хуулийн өөрчлөлтийг үндэслэлтэй тооцох хэрэгтэй

	   4. https://gogo.mn/r/115372 Татварын мэргэшсэн зөвлөхтэй болсноор далд эдийн засаг ил болно • 2020 оны 12 дугаар сарын 09-ний өдөр Зөвлөлийн хараат бус гишүүн “Татварын боловсрол Төсвийн тогтвортой байдалд нөлөөлөх нь” сэдвээр өдрийн сонинд ярилцлага өгсөн. *Жагсаалтыг хавсаргав* **Жич:** Дээр дурдсан материал тус бүрээс нэгийг хавсаргах бөгөөд боломжтой бол цахимаар үзэх линкийг тусгана. . . . .
1.8	**Эрүүгийн хариуцлага** Эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх /тийм, эсхүл үгүй гэж бичих, тийм гэж хариулсан бол холбогдох баримт бичгийн хуулбарыг хавсаргах/
	. . . . Үгүй . . . .
1.9	**Сахилгын шийтгэлийн талаар** Сахилгын шийтгэлээр ажлаас халагдаж эсхүл огцорч байсан эсэх

	. . . . .Үгүй . . . .

ХОЁР. ХИЙХ АЖИЛ, НЭР ДЭВШСЭН ҮНДЭСЛЭЛЭЭ БИЧСЭН ТАЙЛБАР

2.1	Тухайн албан тушаалд томилогдвол хийх ажил, уг албан тушаалд нэр дэвшсэн үндэслэлээ тайлбарлаж тодорхой, ойлгомжтой бичнэ /500-1000 үгэнд багтаана/.
	. . . . Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөл нь Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн Монгол Улсын жилийн төсвийн төслийг Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд нийцсэн эсэх, тогтвортой байдлыг хангаж байгаа эсэхийг судалгаа, шинжилгээнд үндэслэсэн дүгнэлт, зөвлөмж гаргах үүрэгтэй билээ. Төсвийн тогтвортой байдлын хуулийн үндсэн зорилт бол нэгдсэн төсвийн алдагдлыг ДНБ-ий 2 хувиас, Засгийн газрын өрийн өнөөгийн үнэ цэнээр илэрхийлэгдсэн үлдэгдлийг ДНБ-ий 60 хувиас хэтрүүлэхгүй байх, эрдэс түүхий эдийн үнийн өсөлтийг дагуулан төсвийн зардлыг нэмэгдүүлэхгүй байхаар хуульчилсан төсвийн тусгай шалгуур үзүүлэлтүүдийг мөрдөлтөд Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөл дүгнэлт зөвлөмж гаргана. Эдийн засгийн өсөлтийг хангах, бүтээн байгуулалтыг дэмжих, үйлдвэрлэл болон нийгмийн дэд бүтцийг хөгжүүлэх, халамжаас ажлын байрыг урьтал болгох нийгмийн сэтгэлгээг төлөвшүүлэх, иргэдийн мөнгөн орлогыг нэмэгдүүлэх, бизнест таатай орчинг бүрдүүлэх төсөв, татварын бодлогыг боловсруулахад баримтлах макро эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлт, төлөв байдлын таамаглал гаргах нь уг зөвлөлийн хийх ажил юм. Судалгаа, шинжилгээндээ үндэслэсэн төсөв, татварын мэдлэг түгээх, олон нийтэд мэдээлэл хүргэх, татвар төлөх иргэний үндсэн үүргийн үзэл, хандлагын эерэг төлөвшилд уг зөвлөл хувь нэмрээ оруулах учиртай. Төсвийн урсгал зарлагыг үр дүнд суурилсан үр дүнтэй байхаар төлөвлөх, Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар санхүүжүүлэх төсөл, арга хэмжээг хөгжлийн бодлогын баримт бичгийн дагуу хууль болон эдийн засгийн үр өгөөжтэй байх шаардлагад нийцүүлэх төлөвлөлтийг хийх замаар төсвийн тогтвортой байдлыг хангах учиртай. Монгол Улсын нийт төсвийн орлогын 90,3(2022) хувийг татварын орлого бүрдүүлж байгаа, тэнцвэржүүлсэн тэнцэл алдагдалтай ба засгийн газрын өр нь ДНБ-нийхээ 50,1% байгаа нь төсвийн орлогыг тогтворжуулах тэр дундаа тогтвортой татварын орлогын хэрэгцээ их болохыг илэрхийлнэ. Аливаа улс орон тэнцвэртэй, тогтвортой, бас орлоготой хөгжих ёстой бөгөөд улсын тогтвортой хөгжлийг зөв бодлого, зөв удирдлага механизмаар хангана. Засгийн газар орлогоо дотооддоо төвлөрүүлэхийг эрмэлзэх, төсвийг тогтвортой байлгах бодлогыг хэрэгжүүлэх нь үндэсний аюулгүй байдлын тулгуур юм. Татвар ба Засаглалын хоорондох уялдаа холбоо үнэн хэрэгтээ нэг нь нөгөөдөө амин чухал тул улс орнууд сайн засаглалыг бэхжүүлэхэд татварын шинэчлэлийг дэмжих бодит алхамуудыг хийсээр, дэлхийн улс орнууд түүнд нь нэгдсээр байна. Энэ бүхний үр дүнд илүү сайн төрийн бодлогын дагуу татварын хуулийн даган мөрдөлт сайжирч, татварын ёс суртахуунлаг нийгэм бүрдэх нь төсвийн тогтвортой байдалд эерэг нөлөөлнө. Татварын ёс суртахууны талаарх ойлголт нь татвараас зайлсхийх, зугтах замаар хуулийн хэрэгжилт хангагдахгүй үед урган гардгыг судалгаагаар тогтоожээ. Иймээс олон орны татварын удирдлагад тулгардаг асуудал нь хууль тогтоомжид заасны дагуу татвараа бүрэн цуглуулж чаддаггүй явдал юм гээд үүнийг засахад татварын механизмыг удирдлага болгон ашиглаж байна. ЭЗХАХБ-аас Татварын суурийг гажуудуулах ашиг шилжүүлэх(BEPS)-ийн эсрэг хөтөлбөр хэрэгжүүлж замаар дижитал эдийн засгийг татваржуулах, ил тод, мэдээлэл солилцоо, шударга өрсөлдөөн бүхий татварын сайн засаглалыг хөгжүүлэхийн төлөө олон баримт бичиг боловсрогдон хэрэгжиж байна. Тухайлбал: ЭЗХАХБ-аас хамгийн бага татварын Тулгуур 2-ын баримт бичиг гарсан ба улс орнууд хэрхэн мөрдөж байгаа болон хэрэгжилтийг хэрхэн хангахаар ажиллаж байгаа туршлагыг Ази номхон далайн орнуудын татварын зөвлөхүүд(AOTCA)ийн

холбооны ээлжит хуралд ярилцаж байна. Мөн энэ хурал дээр татварын хуулийг даган мөрдөлт, ёс суртахууны төлөвшил, тэр нь соёл болон тогтох нь тухайн улс орны нийгмийн чадамжийг тодорхойлох үзүүлэлт болохыг илтгэгчид онцлож байв.

Миний бие нь Монгол улсад анх Татварын алба үүсэх үеэс 30 гаруй жилийг татварын хууль тогтоомжийг даган мөрдөхтэй холбоотой үйлсэд хувь нэмрээ оруулж иржээ. Өөрөөр хэлбэл: Төсөв ба татварын талаар хичээл заах, түүнтэй холбоотой судалгаа хийх, ном сурах бичиг, гарын авлага бүтээх, өгүүлэг, илтгэх бичих, түүнийгээ олон нийтэд таниулах, түгээх, Татварын мэргэшсэн зөвлөх үйлчилгээг үүсгэн байгуулах, хөгжүүлэх, олон улсад Монгол улсаа таниулах гээд энэ талбарт нь өөрийн мэдлэг оюун, хүч чадлаа сорин ариун их туршлага, мэдлэгийг хуримтлуулсан.
Мөн Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн 16^{1}.3-рт заасан шаардлагыг хангаж байгаа, өмнө нь уг зөвлөлийн гишүүнээр ажиллаж байгаа зэрэгт үндэслэн нэрээ дэвшүүлж байна.
Зөвлөлийн гишүүнээр ажиллах хугацаандаа “Татварын боловсрол төсвийн тогтвортой байдалд нөлөөлөх нь” судалгааны ажлыг хийсэн буюу “Татварын боловсролыг боловсролыг хөгжүүлэх ерөнхий хөтөлбөр”-ийг гаргасан. Мөн “Тогтвортой хөгжилд татварын боловсролын үүрэг” үндэсний анхдугаар зөвөлгөөнийг 2022 оны 5-р сард хийсэн болно.
Иймээс уг зөвлөлийн гишүүний албан тушаалд томилогдвол:

1. Төсвийн тогтвортой байдлын хуулийн төсвийн тусгай шаадлагыг хангах, татварын орлогын судалгааны ажил
2. “Татварын боловсролыг боловсролыг хөгжүүлэх ерөнхий хөтөлбөр”-ийн хэрэгжилтийг хангах
3. “Тогтвортой хөгжилд татварын боловсролын үүрэг” үндэсний анхдугаар зөвөлгөөнийг тогтмолжуулах замаар татварын ёс суртахуун, соёлыг таниулах, төлөвшүүлэх
4. Төсвийн зарлагын талаар олон нийтэд таниулах зэргээр бодож байгаа ажлууд байгаа болно

Татварын боловсролд илүү анхаарал хандуулах нь татвар төлөгчдийн татварын талаарх мэдлэгт эерэг, мэдэгдэхүйц нөлөө үзүүлдэг ба татварын мэдлэг нь татварын шударга ёсны байдалд, татварын шударга ёсны байдал нь татварын хуулийн даган мөрдөлтөд, татварын хуулийг даган мөрдөх нь төсвийн татварын орлогыг нэмэгдүүлэхэд нөлөө үзүүлнэ. Энэ нь төсвийн тогтвортой байдалд эергээр нөлөөнө. Иймээс татварын боловсролыг хөгжүүлэх, бэхжүүлэх нь татварын мэдлэг бүхий татвар төлөгч, албан хаагчтай институтийг төлөвшүүлэхэд маш чухал ач холбогдолтой бөгөөд татварын хуулийг дагаж мөрдөх хандлага бүхий соёл нийгэмд төлөвшинө.
Татварын зөв соёлыг бэхжүүлснээр төрийн чадавхи, хариуцлага, ил тод байдал нэмэгдэх ба татварын асуудлаар иргэдтэй илүү их хэлэлцүүлэг хийх нь засгийн газрыг илүү хариуцлагатай болгоход нөлөөлнө. Энэ нөлөөгөөр татварын хуулийг дагаж мөрдөх байдал нэмэгдэхийн хэрээр улсын хэмжээнд олон талт чадавхи сайжирч, татварын тогтолцоо үр дүнтэй болох буюу энэ нь татварын ёс суртахуунлаг, сайн засаглал бүрдэнэ. Улмаар засгийн газар, төр нь хариуцлагатай болж амлалтаа биелүүлдэг, иргэд нь төрдөө итгэдэг, төрөө дээдэлдэг хүндэтгэл бүхий харилцаа тогтсон нийгэм болох учиртай юм.
....
....

Хүсэлт гаргагч:

Эцэг/эхийн нэр: . . . . .Гүнсэн . . . .

Өөрийн нэр: . . . . Алтанзаяа. . . . .

Гарын үсэг: . . . .

Он, сар, өдөр: . . . . 2023-12-06. . . . . .

--- oOo ---